

Gyógyszerészet 38. 691–692. 1994.

Prof. Dr. Vinkler Elemér 85 éves

Úgy tűnik tegnap volt, amikor a 80 éves *Vinkler Elemér* emeritus professzort a Magyar Gyógyszerészeti Társaság Csongrád Megyei Szervezete ünnepi ülésén köszöntöttük. Ebből az alkalomból *dr. Bernáth Gábor* tanszékvezető egyetemi tanár beszédében az ünnepelt érdemeit és a szegedi egyetemek történetével összefonódó életútját méltatta. Azóta eltelt öt év – mily hihetetlen – és a múlt idő arra figyelmeztet bennünket, hogy a magyar gyógyszerészet történetének jelentős alakját, a Szent-Györgyi Albert Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Vegytani Intézetének volt tanszékvezető professzorát 85. születésnapján ismét örömmel és tisztelettel köszöntjük.

Miután *Bernáth* professzor öt évvel ezelőtti nagyhatású megemlékezésében az ünnepelt életrajzát igen részletesen tárgyalta és tudományos munkásságának lényegét a kutató alaposágával elemezte, a jelen írás nem ismétli meg ezeket, csak felidéz néhány állomást. *Vinkler Elemér* 1909. szeptember 30-án született Szabadkán. Tanulmányait a Szegedi Tudományegyetemen 1930–35. között végezte. 1932-ben gyógyszerészi oklevelet szerzett és 1935-ben vegyészdoktor lett. Doktori értekezését a *Ferencz József Tudományegyetem* I. sz. Kémiai Intézetben készítette, melynek igazgatója *Széki Tibor* professzor volt. Közvetlen munkatársként, *Bruckner Győzővel* több tudományos közleménye jelent meg. Ha már a nagy nevekkel tartunk, azt is meg kell említeni, hogy a híres szegedi szerves kémiai iskola másik tagja, a fiatalabb *Fodor Gábor* professzor *Vinkler Elemér* ajánlására került gyakornokként a Szerves és Gyógyszerészeti Vegytani Intézetbe. *Vinkler Elemér* 1938-ban egy évet töltött a világhírű *Manich* professzor intézetében Berlinben. 1943-ban Szerves kémiai módszertanból magántanári képesítést szerzett. 1951-ben a Szegedi Orvostudományi Egyetem Gyógyszerészeti Vegytani Intézetben folytatta munkáját, ahol a tanszékvezető *Kőszegi Dénes* nyugállományba vonulása után 1963-tól megbízott vezetőként, majd 1964-től tizenöt éven át tanszékvezetőként működött. 1952-ben a kandidátusi, 1963-ban „Vizsgálatok a szerves kénvegyületek körében” c. értekezésével a kémiai tudomány doktora fokozatot szerzte meg. 1979-ben, nyugalmába vonulásakor a Munka érdemrend arany fokozatával tüntették ki.

Vinkler professzor mindig hangsúlyozta, hogy ő gyógyszerész és a gyógyszerészi elkötelezettségre, a hivatás iránt érzett felelősségre 44 éves oktatói pályáján mindvégig felhívta tanítványai figyelmét. Érdekes egyénisége, kitűnő és logikus előadói készsége és beszédének különös hangsúlyozása miatt előadásait a hallgatók szerették. Emlékszem, tanszékfoglalóján 1964-ben megemlítette, *Bunsen* előadásait a hallgatók annyira kedvelték, hogy nem fértek be a terembe, és a folyosón szorongtak. *Vinkler Elemér* akkor is

oly kitűnő előadást tartott, hogy az elnöklő rektor zárójelében kiemelte: A hallgatók alapján azt gondoljuk, hogy a hallgatók *Vinkler* professzor előadásain a *Bunsen*-órákhoz hasonlóan még a folyosón is állodogálni fognak.

Vinkler professzor kiváló szintetikus kutatóként a kénorganikus kémiával foglalkozott. A szerves kénvegyületek szintézise, szerkezetmeghatározása és reakcióik mechanizmusának vizsgálata területén maradandót alkotott. Ha az irodalmozó kutató bármely korszerű kézikönyvben a di-szulfidok, szulfénsavak, szulfinsavak, tiolszulfonátok és tiolszulfonátok fejezeteket lapozgatja, bizonyára többször találkozik *Vinkler Elemér* nevével, aki a szerves molekulák e csoportjának igen alapos ismerője. Különösen a tiolszulfonátok –SO₂S– kötést tartalmazó szerkeze-

tének tisztázásában vannak érdemei. Nemcsak a kénvegyületeket ismerte jól, melyekkel dolgozott, hanem a szerves kémiában mindenütt otthon volt. Az organikus kémiai közlemények referáló irodalmát hétről-hétre átnézte és jellegzetes írásával szignálta munkatársai nevére, hogy valamilyen érdekes reakcióra figyelmüket felhívja.

Amikor 1964-ben *Kőszegi* professzor után a tanszék vezetője lett, a gyógyszerészi kémia anyagát átforgatta és korszerűsítette úgy, hogy a fontos, alapanyagként a gyógyszer-tárban nem található, de a terápiában alkalmazott hatóanyagokat a tananyagba építette és hatás szerint, de sokszor didaktikus megfontolásból kémiai szerkezet alapján csoportosította. Ezzel az elsők között sikerült a gyógyszerészi kémia sajátos rendszerezését megvalósítani és jegyzetben rögzítenie. A tananyag analitikai részének tárgyalása során felismerte, hogy a megértéshez kevés a szerves gyógyszer-vegyületek azonosítására alkalmas színreakciókat ismertetni, emellett fel kell deríteni a színreakciók mechanizmusát. Munkatársaival számos gyógyszer-vegyület színreakcióját és azonosításának részfolyamatait tisztázta, többek között reakciót dolgozott ki a karbromál és bromizovál megkülönböztetésére és meghatározására, specifikus színreakciókat a fenilbutazon, glutetimid, timol, fenobarbitál, mafenitoin és papaverin felismerésére. Ezeknek a kutatásoknak az volt az érdekessége, hogy a kidolgozott eljárások preparatív szerves kémiai kísérleteken alapultak, ahol a mechanizmus szempontjából fontos részfolyamatok tisztázásához korszerű műszeres eljárásokat, elsősorban spektrofotometriás, IR, NMR és MS szerkezetfelderítéseket is alkalmaztak. Hasonló analitikai-szintetikus eljárás-kombinációt használt e célra abban az időben Németországban *Harry Auterhoff* professzor, akiről *Vinkler Elemér*t a magyar *Auterhoff*nak neveztek és ő ezt az elnevezést büszkén vállalta. A gyógyszer-vegyületek színreakciói a kvantitatív meghatározásokra is alkalmas spektrofotometriás eljárások kidolgozásához ve-

zettek, amelyek közül többet, így a fenilbutazonra és glutetimidre leírt módszerét a híres toxikológiai kézikönyvek is ismertetik. *Vinkler* professzor ezekért az analitikai kutatásokért Schulek emlékérmét kapott.

Amikor 1979-ben nyugalomba vonult, az egyetem rektora *Petri Gábor* professzor méltatta érdemeit és *Vinkler Elemért* nagytudású és igen szerény embernek nevezte. Ez a szerénység mély emberi humanitásból és bölcsességből fakadt. *Vinkler* professzor tisztelte munkatársait, emberi

hibáikat a maga csendes, szerény módján nyesegette. Szerette a hallgatókat, akikkel szigorú volt, de a hallgatók érezték a szigorúság mögött rejlő emberséget és oktatói megértést. Azok az ismeretek, amelyeket tanítványainak átadott, ma már a rég felnőtte vált gyógyszerésznemzedékek szellemi örökségévé váltak.

Professzor Úr! Születésnapján sok szeretettel köszöntjük és jó egészséget kívánunk.

Dr. Stájer Géza

EPOVIT PLUSZ KAPSZULA

az ekzema, a psoriasis és a rheumatoid arthritis kezelésére.

Az EPOVIT PLUSZ kapszula természetes eredetű ligetszépeolajat, tengeri halolajat és E-vitamin adalékanyagot tartalmaz. Az EPOVIT PLUSZ kapszulával megegyező összetételű készítmények Európa több országában gyógyszerként vannak törzskönyvezve. Élettani hatásosságát az alábbi betegségek gyógyításában kontrollált klinikai kísérletek bizonyítják:

Atopiás ekzema esetén

gyulladáscsökkentő hatású, a bőr kiszáradását és hámlását enyhíti, a viszketést és az érintett bőrfelület nagyságát jelentősen csökkenti. A kezelés elsősorban a mérsékelt és súlyos esetekben hatásos, az enyhe ekzemát alig befolyásolja.

Psoriasis esetén

a gyulladásgátló prosztaglandinok képződését serkenti, a viszketést és az érintett bőrfelület nagyságát csökkenti.

Rheumatoid arthritis esetén

a gyulladásgátló prosztaglandinok képződését serkenti, lehetővé teszi a napi gyógyszeradag csökkentését vagy teljes elhagyását.

Szokásos adagja: 3x1–2 kapszula a beteg állapotától függően.

OGYI eng. sz.: 300/92.

Forgalmazza a BIOEXTRA Kft. Budapest, Endrődi u. 29/b. – 1026

Gyógyszernek nem minősülő gyógyhatású készítmény.
Kapható a gyógyszertárakban.

